Kontaktperson
Björn Skarp
Juridik och compliance
+46 10 516 53 28
bjorn.skarp@ri.se

Klimat- och näringsdepartementet
kn.registrator@regeringskansliet.se
kopia: kn.nim.remisser@regeringskansliet.se

RISE remissvar angående EU-kommissionens utkast till innovationsförordning (European Innovation Act)

RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE) tackar för möjligheten att inkomma med remissvar om EU-kommissionens förslag till European Innovation Act (EIA) av den 9 september 2026 (COM(2026) 567 final).

RISE är Sveriges oberoende statliga forskningsinstitut, med uppdrag att verka för hållbar tillväxt genom att stärka näringslivets konkurrenskraft och offentlig sektors förnyelse. Med tillämpad forskning, fler än 130 test- och demonstrationsanläggningar och tvärvetenskaplig kompetens erbjuder våra drygt 3 300 medarbetare stöd och kunskap hela vägen – från idé till innovation och klivet ut på marknaden. Genom våra uppdrag och samarbeten, både nationellt och internationellt, bidrar vi till omställningen mot ett hållbart samhälle.

RISE är helägt av svenska staten och bedriver både icke-kommersiell forskning och utveckling samt kundfinansierad verksamhet. Som offentligt ägt forskningsinstitut tillämpar RISE lagstiftningen om offentlig upphandling i sin inköpsverksamhet. RISE deltar också som anbudsgivare i andra upphandlande myndigheters offentliga upphandlingar, bland annat sådana som rör forskning, utveckling och innovation. En betydande del av RISE verksamhet har också att göra med hantering av immateriella tillgångar ur olika perspektiv. Därmed är det föreslagna regelverket av stor vikt för RISE verksamhet och möjligheterna för RISE att genomföra sitt samhällsuppdrag och uppnå koncernens ekonomiska mål.

Bakgrund

EIA är ett centralt initiativ inom ramen för European Start up and scale up strategy. Syftet med förslaget är att minska EU:s innovationsgap genom att bättre omsätta Europas forskning och innovation i kommersiella produkter, tjänster och industriell tillväxt. Utöver EIA har kommissionen också presenterat en översyn av regelverken för offentlig upphandling (Public Procurement Act, PPA). Bakgrunden till EIA är att företag möter fragmenterade regler, svårigheter att skala över gränserna och bristande tillgång till finansiering, infrastruktur, immateriella tillgångar och bristande incitament vid innovationsvänlig offentlig upphandling. Förslaget fokuserar framför allt på att **stärka den inre marknaden för innovation**, bland annat genom ett gemensamt EU-ramverk för **FoU-upphandling** och ett EU-gemensamt system för **värdering och kommersialisering av immateriella rättigheter (IP)**.

RISE övergripande återkoppling

RISE välkomnar ambitionen att stärka Europas innovationsförmåga genom en European Innovation Act. Samtidigt konstaterar RISE att det slutliga förslaget avviker väsentligt från den breda policyansats och den problembild som låg till grund för initiativet. Där identifierades ett brett spektrum av hinder för innovation, inklusive regulatorisk fragmentering, bristande tillgång till test- och demonstrationsmiljöer, otillräckligt nyttjande av forsknings- och teknikinfrastruktur, kompetensutmaningar, begränsad innovationsupphandling och svårigheter att kommersialisera forskningsresultat.

RISE anser att det är viktigt att bedömningen av European Innovation Acts potentiella effekter görs mot bakgrund av den bredare problembild som ursprungligen motiverade initiativet. Eftersom förslaget i stor utsträckning fokuserar på FoU-upphandling och kommersialisering av immateriella tillgångar blir det samtidigt särskilt viktigt att de föreslagna reglerna utformas så att de stärker, snarare än försvårar, utveckling, testning och spridning av innovation. RISE anser därför att förslaget bör bedömas utifrån dess förmåga att skapa flexibilitet, minska administrativa trösklar och stimulera efterfrågan på forskning och innovation.

Centralt för RISE och för främjande av FoU inom unionen är att det är enkelt att sälja FoU-tjänster. Detta utesluter komplicerade upphandlingsprocesser för forskning och innovation. I dag drar sig offentliga verksamheter för att exempelvis tillämpa det som tidigare benämndes FoU-undantaget (1 kap. 5 § LOU) och att använda sig av innovationsupphandling eller konkurrensutsatt dialog. Ett brett undantag för FoU och innovation är nödvändigt.

Lika viktigt är ett tydligt och brett undantag för situationer där en organisation som sysslar med FoU upphandlar till sin verksamhet.

RISE anser att den samlade regleringen i förslagen till PPA och EIA riskerar att till viss del motverka målet att främja utveckling inom EU genom förenklade förfaranden för offentligt driven innovationsverksamhet. Förslagen undantar kontrakt för forskning och utveckling (FoU) under ett värde av 216 000 euro (högre belopp för vissa inköpare såsom innovationsmyndigheter), men förefaller medföra en krånglig administrativ börda för upphandlingar som överstiger detta tröskelvärde. Det är också olyckligt att den möjlighet som för närvarande finns att en FoU-upphandling kan vara helt undantagen från regelverk om offentlig upphandling, oavsett upphandlingens värde, synes försvinna.

För att främja innovation inom unionen bör regelverket för upphandling av FoU- och innovationstjänster utformas så att det möjliggör flexibilitet, experimentering och effektiva samarbeten mellan offentliga och privata aktörer. Regleringen bör därför begränsas till vad som är nödvändigt för att säkerställa transparens, konkurrens och rättssäkerhet.

RISE anser därför att kapitel 2 i EIA som det nu är utformat inte bör införas.

RISE välkomnar i grunden initiativet till ett EU-gemensamt system för värdering och kommersialisering av immateriella rättigheter (kapitel 3 i EIA), men anser att det är svårt att bedöma vilka de praktiska effekterna kan bli.

Dokument-ID 09222115557592296077 Signerat BS

Vissa frågor

Möjlighet till undantag från regelverket

Alla upphandlingar av forskning och utveckling omfattas av förfarandena i EIA, med undantag för sådana som understiger 216 000 euro exklusive moms (högre belopp för vissa inköpare såsom innovationsmyndigheter). Detta är samma gränsvärde som i förslaget till PPA (där köparen är en organisation av RISE natur; för centrala myndigheter ligger gränsen på 140 000 euro). Vissa andra undantag anges utöver detta.

Enligt de nu gällande direktiven omfattas FoU-tjänster av direktiven (och de nationella bestämmelser som införlivar dem) om resultaten uteslutande tillfaller den upphandlande myndigheten i dess verksamhet och tjänsten betalas i sin helhet av myndigheten. För upphandlingar där minst en av dessa förutsättningar inte är uppfyllda gäller inte upphandlingsreglerna. Som RISE förstår kombinationen av EAI och PPA kommer denna generella undantagsmöjlighet inte längre finnas.

RISE känner väl till utmaningarna som hänger ihop med att tillämpningen av den undantagsmöjligheten skiljer sig åt mellan medlemsstaterna. RISE ifrågasätter dock att vinsterna kommer vara större genom införande av omfattande administrativa krav som träffar samtliga FoU-upphandlingar över ett visst gränsvärde än att vissa FoU-upphandlingar kan vara helt undantagna från regelverket.

För att på allvar främja innovation inom unionen bör offentlig upphandling av FoU- och innovationstjänster i största möjliga utsträckning undantas från detaljerad lagreglering.

Administrativa förenklingar

Förslaget till EIA innehåller relativt omfattande krav på hur FoU-upphandlingar ska genomförs. En marknadskonsultation måste genomföras och offentliggöras för varje upphandling. Anbudsinfordran ska kungöras. Därtill kommer krav såsom detaljerade bestämmelser om uteslutnings- och urvalsgrunder och obligatorisk upphandling i flera steg (om än med vissa undantag).

RISE anser att liknande krav riskerar skapa en byråkratisk överrock för upphandlande myndigheter i genomförandet av FoU-upphandlingar. Vidare kan en sådan ordning riskera försvåra för framförallt mindre och unga företag. RISE finner också att det i nuläget inte är möjligt att överblicka de kostnader och andra effekter som förslaget medför.

Inköp av tjänster och underleveranser

Vid leverans av FoU-tjänster behöver forsknings- och teknikorganisationer (RTO:er) kunna anlita leverantörer och underleverantörer (för tjänster eller produkter) utan att omfattas av reglerna för offentlig upphandling, i de fall då detta är nödvändigt för att organisationen ska kunna leverera tjänsten eller genomföra projektet. I dagsläget förlorar offentligt ägda eller kontrollerade RTO:er uppdrag till privata leverantörer av denna anledning, vilket skapar konkurrensnackdelar jämfört med andra privata aktörer, något som i sin tur riskerar att hämma införandet av nya produkter och lösningar i samhället i stort.

Mot den här bakgrunden vill RISE se att regleringen inte ska inte tillämpas på offentligt ägda forsknings- och teknikorganisationer i egenskap av beställare av tjänster och produkter inom ramen för organisationens tillhandahållande av FoU-tjänster. Detta inkluderar konsulttjänster för att uppnå patent eller annan rättighet.

Här kan man exempelvis erinra sig undantaget för elhandel.

Enhetlig definition av FoU

Definitionerna av forskning och utveckling skiljer sig åt mellan EIA och PPA. Med hänsyn till de nära kopplingarna mellan förordningarna anser RISE att definitionerna bör vara samma.

Inkluderande av europeisk preferens i FoU-upphandling

RISE ställer sig försiktigt positivt till möjligheten att ställa krav på europeiskt ursprung och europeisk preferens. I RISE verksamhet kan det vara en fördel att kunna genomföra verksamheten utifrån europeiska val. På ett mer övergripande plan förefaller möjligheten till sådana krav kunna vara till gagn för Sverige och Europa som möjligt verktyg i eventuellt kommande besvärliga handelspolitiska situationer inom världshandeln.

Ägande av immateriella tillgångar

Enligt EIA ska gälla att offentliga upphandlare ska säkerställa att immateriella rättigheter till resultat som genererats av en leverantör vid fullgörandet av ett kontrakt för upphandling av forskning och utveckling inte tillfaller den offentliga upphandlaren uteslutande för användning i dennes egen verksamhet, utan att den offentliga upphandlaren delar risker och fördelar kopplade till dessa immateriella rättigheter med leverantören på marknadsmässiga villkor.[1] Vidare ska leverantörer ha rätt att behålla äganderätten till de immateriella rättigheterna till de resultat som de har frambringat vid fullgörandet av ett kontrakt för upphandling av forskning och utveckling. Kontraktet ska tillerkänna leverantörerna denna rätt, under förutsättning att de åtar sig att skydda sina resultat, göra sitt yttersta för att kommersialisera dem samt att inte använda resultaten på ett sätt som strider mot allmänintresset.[2]

Från denna princip anges undantag.

RISE noterar att förslaget indikerar en bredare utveckling där immateriella tillgångar i ökande utsträckning betraktas som ett instrument för finansiering, kommersialisering och uppskalning av innovation. Det blir därför viktigt att säkerställa att framtida regelverk beaktar olika innovationsmodeller och ger tillräcklig flexibilitet i frågor om ägande och nyttjanderätt.

RISE ser positivt på att resultaten från FoU-upphandlingar som huvudregel ska kunna nyttiggöras av den aktör som utvecklat dem. Samtidigt anser RISE att upphandlande organisationer bör ha fortsatt möjlighet att, när det är motiverat av upphandlingens syfte, avtala om andra lösningar för ägande och nyttjanderätt till resultaten.

Förslaget om EU-gemensamt system för värdering och kommersialisering av immateriella rättigheter

RISE ställer sig i grunden positivt till initiativet så det uttrycks i EIA. RISE anser dock att det är svårt att bedöma vilka effekterna kommer bli i praktiken, då det förefaller vara en lång väg att gå innan de föreslagna åtgärderna och metoderna kan materialiseras.

Frågan om värdering av IP är notoriskt komplicerad. En utmaning kan väntas ha att göra med att initiativet förväntas snabba upp processen att få ut innovationer på marknaden och skala upp. När det gäller patent tar det ofta 5-6 år att få en patentansökan godkänd vid EPO. En värdering av en patentansökan innefattar en bedömning av vad som kommer att godkännas.

[1] EIA kap. 2 artikel 19.1.
[2] EIA kap. 2 artikel 19.2.

Dokument-ID 09222115557592296077 Signerat BS

Detta innebär att antingen bör det säkerställas att EUIPO har minst lika hög kompetens som EPO och dessutom kan förutse vad en ansökan kan mynna ut i, eller så krävs att man avvaktar tills patent godkänts. I den senare situationen är det dock sannolikt att ett start-up-företag redan har gått under eller stött på betydande problem i ett ”pre-commercialisation gap”.

Frågan om i vilken mån förslaget kan ge upphov till ansvarsfrågor bör också adresseras – kommer EUIPO bära ansvaret för en felaktigt värderad IPR?

RISE vill peka på att samordning med och vidareutveckling av CORDIS, den befintliga digitala portalen för åtkomst till resultat från EU-finansierade projekt, verkar lämpligt.

I utarbetandet av detta remissyttrande har följande personer deltagit. Björn Skarp, bolagsjurist, Susanne Berens Olsson, chefsjurist och SVP, Louisa Jakobsson, Head of RISE Brussels Office, Adam Andersson, Director of European Affairs, Carl Jeding, VP Public Affairs, Claes Djurberg, patentchef och Ida Christensen, patentingenjör.

Med vänlig hälsning

RISE Research Institutes of Sweden AB
Juridik och compliance

Verifikat

Dokument-ID 09222115557592296077

Dokument

RISE Remissvar Innovation Act_final
Huvuddokument
5 sidor
Startades 2026-10-15 14:01:58 CEST (+0200) av Björn Skarp (BS)
Färdigställt 2026-10-15 14:01:59 CEST (+0200)

Signerare

Björn Skarp (BS)
RISE Research Institutes of Sweden AB
Org. nr 556464-6874
bjorn.skarp@ri.se
+46105165328
Signerade 2026-10-15 14:01:59 CEST (+0200)

Detta verifikat är utfärdat av Scrive. Se de dolda bilagorna för mer information/bevis om detta dokument. Använd en PDF-läsare som t ex Adobe Reader som kan visa dolda bilagor för att se bilagorna. Observera att om dokumentet skrivs ut kan inte integriteten i papperskopian bevisas enligt nedan och att en vanlig papperutskrift saknar innehållet i de dolda bilagorna. Den digitala signaturen (elektroniska förseglingen) säkerställer att integriteten av detta dokument, inklusive de dolda bilagorna, kan bevisas matematiskt och oberoende av Scrive. För er bekvämlighet tillhandahåller Scrive även en tjänst för att kontrollera dokumentets integritet automatiskt på: https://scrive.com/verify